

Voorstel Gemeenteraad F

Onderwerp	Kredietaanvraag project ondergronds brengen hoogspanningskabels van TenneT in Tweekelerveld		
Portefeuillehouder	Marc Teutelink agendaletter (F)		
Organisatieonderdeel	Cluster Ruimtelijke Ontwikkeling en Beheer	Aangeboden aan Raad	27 januari 2026
Stuknummer (invulling door Griffie)		Corsanummer	2500032041

Wij stellen u voor te besluiten om:

1. Een voorbereidingskrediet van 550.000 euro beschikbaar te stellen ten behoeve van het opstellen van een basisontwerp voor het ondergronds brengen van de hoogspanningskabels van Tennenet in de wijk Tweekelerveld;
2. Deze te dekken uit de door uw raad reeds gereserveerde bijdrage van 550.000 euro in de reserve nog uit te voeren werkzaamheden;
3. De wijzigingen zoals hierboven opgenomen in de gemeentebegroting aan te brengen.

Inleiding en voorgeschiedenis

De Wet voortgang energietransitie (Wet VET) en de Elektriciteitswet 1998 bieden het wettelijke kader waarbinnen gemeenten en provincies gezamenlijk het initiatief kunnen nemen voor de verplaatsing of verkabeling van bestaande bovengrondse hoogspanningsverbindingen in woongebieden, door de netbeheerder. De rijksoverheid heeft hiertoe een limitatieve lijst met hoogspanningsverbindingen aangewezen die op grond van deze regeling in aanmerking komen voor verplaatsing of verkabeling. Verkabeling houdt in dat bovengrondse hoogspanningslijnen worden vervangen door ondergrondse kabels. Het doel van deze regeling is het verbeteren van de leefbaarheid en ruimtelijke kwaliteit van woonwijken.

Enschede heeft zich samen met Raalte, Deventer en Almelo aangemeld voor deze eenmalige regeling. Dit betekent dat 80% van alle kosten voor rekening komt van de rijksoverheid. Er geldt dus een decentrale bijdrage van 20%. Deze procentuele bijdrage is bovendien gemaximaliseerd om te voorkomen dat gemeenten of provincies financieel overbelast worden. Het maximum wordt berekend per kilometer nieuw tracé en geldt dus ook als 20% van de werkelijke kosten hoger zou uitkomen. Het wordt wel jaarlijks geïndexeerd. Op dit moment (prijsspeil 2025) geldt er een maximale decentrale bijdrage van 1.331.513 euro per kilometer.

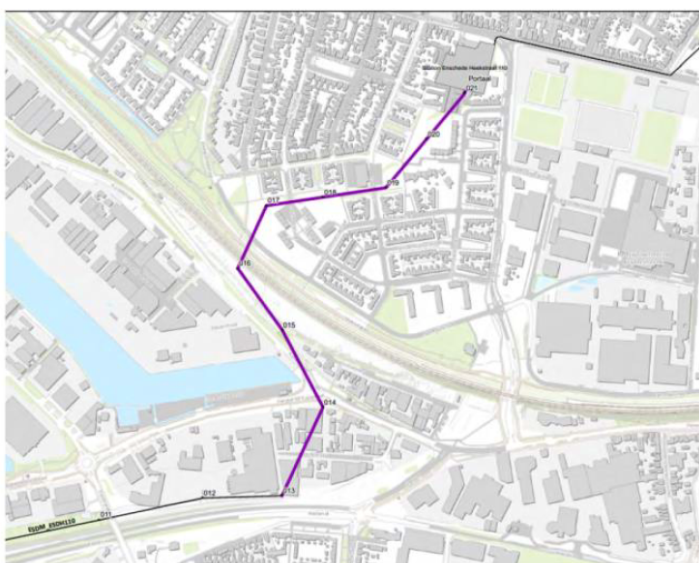
In Enschede gaat het concreet om de hoogspanningsverbinding in de wijk Tweekelerveld, met een tracélengte van 1,2 kilometer. De maximale decentrale bijdrage is daarmee op dit moment circa 1,5 miljoen euro.

Financiële bijdrage provincie Overijssel

In 2020 hebben de deelnemende gemeenten een verzoek voor een financiële bijdrage ingediend bij de provincie Overijssel. De Provincie heeft besloten een financiële bijdrage te doen van in totaal 3,3 miljoen euro. Hiervan ontvangt Enschede een maximale bijdrage van 550.000 euro. Inmiddels is bekend dat Almelo geen aanspraak meer zal doen op haar deel. We gaan in gesprek met de Provincie om dit deel verdeeld te krijgen over de drie andere gemeenten. Hierdoor zou de bijdrage van de Provincie aan Enschede wellicht hoger kunnen uitvallen. Op dit moment is hierover echter nog geen zekerheid.

Haalbaarheidsonderzoek en voorkeurstracé

In 2020/2021 heeft TenneT op verzoek van de gemeente een haalbaarheidsonderzoek uitgevoerd waarbij diverse tracé-varianten zijn onderzocht. Op basis van de bevindingen is er een voorkeurstracé gekozen. Bepalend argument was dat met deze tracé het hele aangewezen bovengrondse traject wordt verkabeld en vrijwel geheel uit de wijk verdwijnt. Vervolgens hebben wij TenneT verzocht een offerte op te stellen voor het maken van een basisontwerp gebaseerd op deze voorkeursvariant. Het tracé is hieronder gevisualiseerd:

Figuur 1: Huidige netsituatie met de bovengrondse verbinding

Figuur 2: VKA gemeente alternatief 2A

Planning

Na goedkeuring van de offerte van TenneT wordt het basis- en definitief ontwerp opgesteld. Na afronding van het definitief ontwerp wordt een samenwerkingsovereenkomst met TenneT gesloten. Vervolgens wordt de benodigde planologische procedure doorlopen. De uitvoering kan pas starten nadat TenneT werkzaamheden aan het onderstation Heekstraat heeft afgerond, waardoor de verkabeling naar verwachting in 2034 plaatsvindt.

Publieksvriendelijke samenvatting

Het college wil een belangrijke stap zetten om de bovengrondse hoogspanningskabels in de wijk Tweekelerveld onder de grond te brengen. Het ondergronds brengen van de kabels zorgt voor meer ruimte, minder visuele hinder en nieuwe kansen voor groen en waterberging. De rijksoverheid heeft Tweekelerveld aangewezen als pilotproject en betaalt ongeveer 80% van de kosten. De gemeente en de provincie Overijssel betalen samen de overige kosten. Om het project verder te kunnen uitwerken, is nu een voorbereidingskrediet nodig voor het maken van een basisontwerp door netbeheerder TenneT.

Het college stelt aan de raad voor om hiervoor € 550.000 beschikbaar te stellen uit eerder gereserveerde middelen. Het basisontwerp is nodig om het definitieve ontwerp en verdere afspraken met TenneT te kunnen maken. Na afronding van deze ontwerpfase wordt een samenwerkingsovereenkomst gesloten en volgen de benodigde ruimtelijke procedures. De uitvoering kan pas starten nadat TenneT werkzaamheden aan een onderstation in de wijk heeft afgerond, waardoor de verkabeling naar verwachting in 2034 plaatsvindt. Met dit project werkt de gemeente aan een aantrekkelijker, groener en toekomstbestendig Tweekelerveld.

Gewenst effect van het besluit in relatie tot de strategische opgaven

Dit project draagt bij aan de strategische opgaven van de stad. Hieronder een toelichting:

Aantrekkelijk Enschede

Het ondergronds brengen van de hoogspanningsverbinding in Tweekelerveld draagt bij aan het verbeteren van de leefomgeving van de bestaande stad. Door het verdwijnen van de bovengrondse hoogspanningsmasten en -lijnen neemt de ruimtelijke kwaliteit toe en ontstaat er meer samenhang en openheid in de wijk. De verkabeling maakt onderdeel uit van de bredere gebiedsaanpak Tweekelerveld en sluit aan bij de ambities zoals vastgelegd in het voor de wijk opgestelde ambitiedocument en de Omgevingsvisie. Daarmee wordt bijgedragen aan een aantrekkelijker woonmilieu en een positieve beeldkwaliteit van de wijk.

Groen en duurzaam Enschede

Bij de aanleg van de waterbergingsvoorzieningen in het kader van Groen Blauw Tweekelerveld was het vanwege veiligheidsbeperkingen niet mogelijk om dicht bij de hoogspanningsmasten te graven. Hierdoor is destijds minder waterberging gerealiseerd dan gewenst. Het verwijderen van de hoogspanningsmasten biedt de mogelijkheid om de waterberging te vergroten en te optimaliseren. Hiermee kan het risico op wateroverlast in Tweekelerveld verder worden verminderd en wordt bijgedragen aan klimaatadaptatie, vergroening en een duurzame inrichting van de openbare ruimte.

ROB-Gebieds- & Projectontwikkeling Mark Jansen

Inclusief Enschede

Het vrijkomen van ruimte door het ondergronds brengen van de hoogspanningsverbinding biedt kansen voor extra groen, verblijfsruimte en veilige loop- en fietsroutes. Een groenere en aantrekkelijkere openbare ruimte draagt bij aan een gezonde, veilige en prettige leefomgeving voor alle bewoners en nodigt uit tot ontmoeting, bewegen en gezond gedrag. Hiermee wordt bijgedragen aan sociale samenhang en gelijke kansen op een gezonde leefomgeving binnen de wijk.

Argumenten

1.1 *Het ondergronds brengen van de hoogspanningskabels is onderdeel van onze integrale gebiedsaanpak*

In Twckkelerveld wordt gewerkt aan een integrale gebiedsaanpak samen met woningbouwcorporaties, bewoners en andere betrokkenen. Voor verschillende deelprojecten zijn middelen gereserveerd in de strategische investeringsagenda. Eén van deze projecten is het ondergronds brengen van de hoogspanningskabels in de wijk. Met de verkabeling verbetert de leefbaarheid van de wijk. Het biedt mooie kansen om bovengronds de huidige groen-blauw structuren verder te versterken.

1.2 *Het Rijk heeft de hoogspanningsverbinding in de wijk Twckkelerveld aangewezen als pilot en draagt het grootste deel van de kosten.*

Dit betekent dat 80% van de projectkosten door het Rijk wordt gefinancierd en dat er een decentrale bijdrage van 20% geldt. Deze procentuele bijdrage is bovendien gemaximaliseerd, waardoor de financiële risico's voor de gemeente worden begrensd. Daarnaast levert de provincie Overijssel een bijdrage aan de decentrale eigen bijdrage. Door deze combinatie van rijksfinanciering, een gemaximaliseerde gemeentelijke bijdrage en provinciale cofinanciering is sprake van een financieel gunstige uitgangspositie voor de uitvoering van dit project.

1.3 *Er zijn financiële middelen gereserveerd in de reserve en de strategische investeringsagenda*

De raad heeft eerder al besloten om middelen te reserveren ten behoeve van dit project.

Risico's

1 *Stijgende projectkosten*

Hoewel de decentrale bijdrage is gemaximaliseerd, wordt dit maximale bedrag ook geïndexeerd. Hierdoor zal het plafondbedrag in de toekomst naar verwachting verder toenemen. Daarnaast bestaat het risico dat aanvullende kosten die buiten de 80/20-kostenverdelingsregeling vallen, zoals voorbereidingskosten (VTU-kosten) en eventuele schadeloosstellingen aan derden, hoger uitvallen dan momenteel geraamd. Deze meerkosten komen volledig voor rekening van de gemeente. Het risico wordt beheerst door gefaseerde besluitvorming, periodieke actualisatie van kostenramingen en het tijdig informeren van de raad over eventuele aanvullende financiële consequenties.

2.2 *Vertraging planning*

De uitvoering van het project is in sterke mate afhankelijk van de planning van TenneT. Wijzigingen in deze planning kunnen leiden tot vertraging van het project. Daarnaast is voor de uitvoering een planologische procedure vereist. Eventuele zienswijzen en beroepsprocedures kunnen eveneens leiden tot vertraging in de planning. Dit risico wordt beheerst door periodieke afstemming met TenneT over de voortgang en planning, en door het tijdig en zorgvuldig informeren en betrekken van belanghebbenden gedurende de planvorming en besluitvorming.

Kosten en financiële dekking van het voorstel

- Bij de start van het project zijn de totale projectkosten destijds geraamd op circa 5,5 miljoen euro. Op basis van deze raming was er een decentrale bijdrage van circa 1,1 miljoen nodig. Om die reden is de bijdrage van de provincie dus vastgesteld op 550.000 euro en hebben wij in onze begroting een reservering gedaan van 550.000 euro.
- Op dit moment worden de totale projectkosten substantieel hoger geraamd, namelijk tussen de 10 en 12 miljoen euro. TenneT adviseert daarom om uit te gaan van de maximale decentrale bijdrage. Deze is voor Enschede op dit moment bepaald op circa 1,5 miljoen euro gebaseerd op een tracélengte van circa 1,2 km.
- Er zijn daarnaast een aantal aanvullende kosten die buiten de 80/20 verdelingsregeling vallen en waar wij als gemeente rekening mee moeten houden. Dit zijn gemeentelijke voorbereidingskosten (VTU kosten) en eventuele schadeloosstellingen aan derden. Hiervoor hebben wij een bedrag ingecalculeerd van in totaal € 207.500 euro.

- De totale gemeentelijke bijdrage voor dit project wordt op dit moment geraamd op € 1.157.500,--. We hebben daarom een aanvullende bijdrage gereserveerd in onze strategische investeringsagenda.

Kosten		Dekking	
80/20 verdelingsregeling			
Basisontwerp Tennet	€ 550.000,--	Decentrale bijdrage provincie Overijssel	€ 550.000,--
Overige projectkosten	€ 11.450.000,--	Decentrale bijdrage gemeente Enschede	
		- Reserve Nog uit te voeren werkzaamheden	€ 550.000,--
		- Reserve strategische investeringsagenda	€ 400.000,--
		Bijdrage Rijksoverheid	€ 10.500.000,--
Totaal 80/20 verdelingsregeling	€ 12.000.000,--	Totaal 80/20 verdelingsregeling	€ 12.000.000,--
VTU kosten	€ 80.000,--	Reserve strategische investeringsagenda	€ 207.500,--
Schadeloosstelling	€ 127.500,--		
Totaal	€ 12.207.500,--	Totaal	€ 12.207.500,--

In deze fase van het project vragen wij uitsluitend om een voorbereidingskrediet, waarmee wij een offerte van TenneT voor het opstellen van een basisontwerp kunnen goedkeuren. Voor dit krediet heeft de raad eerder al een reservering opgenomen in de reserve nog uit te voeren werkzaamheden ten behoeve van dit project.

Na afronding van de ontwerpfase en voorafgaand aan het in procedure brengen van de benodigde ruimtelijke procedures zullen wij voor de verdere voorbereiding en uitvoering een nieuwe kredietaanvraag aan de raad voorleggen. Er is dan ook meer duidelijkheid over de totale kosten van het project en de dekking hiervan.

Afweging en alternatieven

De raad kan besluiten de raad geen voorbereidingskrediet te verstrekken. In dat geval kunnen wij de offerte van TenneT niet goedkeuren, waardoor deze komt te vervallen. Hierdoor kan het project niet doorgaan en bestaat de mogelijkheid dat TenneT zijn prioriteit geeft aan het verkabelen van andere aangewezen hoogspanningsverbindingen in Nederland.

Participatie

De bewoners van de wijk zijn niet inhoudelijk betrokken bij de tracekeuze. De traces zijn bepaald op basis van een (technische) haalbaarheidsstudie die is uitgevoerd in opdracht van de gemeente Enschede. De bewoners zijn wel geïnformeerd over de plannen voor het ondergronds brengen. De bewoners van de Otto van Taverenstraat zijn daarnaast uitgenodigd voor een inloopavond op 12 november 2024.

Communicatie

Na besluitvorming wordt TenneT vanzelfsprekend geïnformeerd. In een eerder stadium heeft een voorlichtingsbijeenkomst plaatsgevonden voor de direct omwonenden, die daarnaast schriftelijk zijn geïnformeerd over de beoogde tracé-variant. Tijdens de ontwerpfase van het basisontwerp zullen wij, in samenwerking met TenneT, opnieuw een informatiebijeenkomst organiseren voor de direct omwonenden.

Vervolg

Na besluitvorming door de raad zal de offerte van TenneT worden goedgekeurd en kan de ontwerpfase worden voortgezet. Voor de verdere stappen zal de raad nog afzonderlijke besluiten moeten nemen, zowel ten aanzien van het ter beschikking stellen van krediet voor de totale gemeentelijke bijdrage als voor het aanpassen van het omgevingsplan.

Bijlagen

	Omschrijving	College	Raad	Niet actief publiceren	Geheim
Bijlage 1	Besluit gedeputeerde Staten bijdrage project	Ja	Ja	Ja	Nee
Bijlage 2	Raadsvoorstel	Ja	Ja	Nee	Nee
Bijlage 3	Raadsbesluit	Ja	Ja	Nee	Nee
Bijlage 4	Begrotingswijziging	Ja	Ja	Nee	Nee

Burgemeester en Wethouders van Enschede, _____

de Secretaris,

de Burgemeester,

M.W. de Graaf

R.W. Bleker